

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان اهل بیت

طرح تفصیلی

تربیت ممتحن آزمون‌های ارزیابی

و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم

معاونت آموزش و سنجش

□ مقدمه:

پیرو بازبینی، اصلاح و تکمیل آیین نامه آزمون‌های ارزیابی و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم، از سوی شورای علمی مربوطه، در سازمان دارالقرآن الکریم و همچنین تصویب آیین نامه مذکور در جلسه ۱۴۰۲/۹/۱۸۴ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ ستاد راهبری حفظ قرآن کریم و ابلاغ ملی این آیین نامه، تغییراتی در بخش ممتحنین آزمون‌ها بوجود آمده که ضروریست ممتحنین مجاز آزمون‌ها مطابق با آیین نامه جدید شناسایی و پس از شرکت در دوره های توجیهی / آموزشی و قبولی در آزمون‌های پایانی متناسب با این طرح تفصیلی، نسبت به ارزیابی حافظان عمومی اقدام نمایند.

لذا این طرح با عنوان «تربیت ممتحن آزمون‌های ارزیابی و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم» جهت اجرا توسط ادارات امور قرآنی سراسر کشور ابلاغ می گردد. امید است با اجرای این طرح گام های مهم و مؤثری را در راستای استانداردسازی و همسان سازی آزمون های حفظ عمومی قرآن کریم در سراسر کشور برداریم.

سازمان دارالقرآن الکریم

معاونت آموزش و سنجش

* اهداف طرح:

- ۱) یکسان نمودن روش‌های آزمون و جلوگیری از اعمال سلیقه‌های فردی.
- ۲) تربیت کادر ممتحنی مجرب برای آزمون در سطح استانها.
- ۳) ارتقاء سطح علمی، تخصصی و فنی ممتحنان در سطح استانها.
- ۴) کارورزی عملی متعلمان.
- ۵) کادرسازی و سطح‌بندی ممتحنان قرآن در سراسر کشور.

* چکیده طرح:

طی اجرای این طرح، علاقمندان به ارزیابی بخش حُسن حفظ در آزمون‌های حفظ عمومی قرآن کریم، پس از احراز شرایط گزینش، با توجه به رشته قبولشده در «۱۶ ساعت آموزش» شرکت نموده و ضمن آشنایی با استانداردهای موجود در امر ممتحنی و انجام کارورزی‌های متعدد و شرکت در آزمون پایانی، طریقه صحیح و یکسان ممتحنی را در بخش حُسن حفظ فرا خواهند گرفت. شرکت کنندگان در دوره در صورت کسب حد نصاب نمرات در رشته مربوطه گواهینامه مرتبط را دریافت خواهند نمود.

* مشخصات کلی طرح:

۱- نام طرح: دوره تربیت ممتحن عمومی آزمون عمومی حفظ قرآن کریم

۲- مدت طرح: ۲ روز

۳- مقطع زمانی: در طول سال

۴- پیش‌نیاز: حفظ کل قرآن.

۵- گستره طرح: سراسر کشور.

۶- محل تشکیل طرح: با توجه به اعلام آمادگی استان جهت برگزاری دوره.

۷- ممتوای آموزشی: آسیب شناسی و کارورزی مباحث مربوط به ممتحنی حسن حفظ.

۸- مجری طرح: سازمان دارالقرآن الکریم و ادارات کل تبلیغات اسلامی استانها

۹- شکل اجرا: به صورت حضوری

۱۰- گروه هدف (مفایده‌یابان): واجدین شرایط پذیرش

۱۱- تعداد ساعات دوره و آزمون (ارزش آموزشی): ۱۶ ساعت

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- ۱- التزام عملی به موازین شرع مقدس اسلام و اعتقاد به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و ولی فقیه.
- ۲- رعایت ظواهر و پوشش اسلامی متناسب با شئونات اسلامی.
- ۳- متخلق به اخلاق قرآنی و برخورداری از حُسن خلق.
- ۴- داشتن حداقل ۲۲ و حداکثر ۶۰ سال سن.

ب) شرایط اختصاصی: (دارا بودن یکی از شرایط زیر کفایت می کند)

- ۱- حافظان کل قرآن کریم دارای مدرک تخصصی درجه ۱، ۲ یا ۳ سازمان دارالقرآن الکریم.
 - ۲- حافظان کل قرآن دارای رتبه‌های ممتاز (۱ تا ۵) در مسابقات سراسری سازمان اوقاف و امور خیریه.
 - ۳- حافظان کل قرآن دارای رتبه‌های ممتاز (۱ تا ۳) در مسابقات دانشجویان در مرحله ملی.
 - ۴- حافظان کل قرآن دارای رتبه‌های ممتاز (۱ تا ۳) در مسابقات نیروهای مسلح.
- تبصره: در صورت کمبود حافظان قرآن کریم متناسب با شرایط فوق در سطح استان، طبق نظر کمیته فنی استان، نفرات اول تا سوم حفظ کل قرآن مسابقات استانی اوقاف و امور خیریه نیز می توانند در دوره شرکت نمایند.
- تبصره: دارندگان مدارک داوری حفظ سطوح ۱ تا ۴ سازمان اوقاف و امور خیریه یا دارندگان مدارک داوری حفظ از سازمان دارالقرآن الکریم پس از شرکت در جلسات توجیهی که با هماهنگی و تأیید دبیرخانه مرکزی برگزار می‌شود؛ به عنوان ممتحن مجاز آزمون های حفظ عمومی محسوب شده و از حضور در دوره آموزشی تربیت ممتحن معاف می باشند.

*** بودجه بندی محتوای دوره**

جلسه	موضوع تدریس	ساعت آموزشی
اول	تشریح کلیات آیین نامه حفظ عمومی تفاوت آزمون های عمومی و تخصصی حفظ و تفاوت آنها با آیین نامه اوقاف	۲
دوم	نحوه انتخاب سوال حفظ ، نحوه پرسش و هدایت حافظ نحوه امتیازدهی	۲
سوم	نحوه پرسش و امتیازدهی سوالات درک معنا نحوه امتیازدهی فصاحت	۲
چهارم	کارورزی امتیازدهی سوالات درک معنا و فصاحت	۲
پنجم	کارورزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ	۲
ششم	کارورزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ	۲
هفتم	کارورزی انتخاب سوال، هدایت و امتیازدهی صحت حفظ	۲
هشتم	آزمون نهایی	۲

*** آزمون پایانی دوره**

ارزیابی پایانی عملی طبق ضوابط ذیل انجام خواهد گرفت:

در این آزمون متعلمان به ۱۰ تلاوت حافظان که قبلا توسط اساتید، امتیازدهی شده است امتیاز خواهند داد و ارزیابی صحیح هر تلاوت (حداکثر ۲ نمره) برای متعلمان در بر خواهد داشت.

شرط قبولی در آزمون آن است که علاوه بر تطابق (حداکثر تا ۲ نمره اختلاف) امتیاز نهایی آنان با امتیاز مبنا، حداقل ۸۰ درصد اشتباهات حافظان را به درستی تشخیص داده باشند.

تبصره: تجدیدشدگان می توانند حداکثر در یک آزمون تجدیدی شرکت نمایند و در صورت عدم قبولی می بایست از ابتدا در دوره شرکت نمایند.

آیین نامه ضوابط فنی آزمون های حفظ عمومی

آزمون های حفظ عمومی قرآن کریم در سه بخش شامل «حُسن حفظ»، «فصاحت» و «درک معنا» به شرح ذیل برگزار خواهد شد:

حُسن حفظ: در این بخش، صحت محفوظات حافظان تمامی مقاطع، مورد ارزیابی قرار می گیرد.

فَصاحت: در آزمون های مقاطع چهارم و بالاتر، علاوه بر آزمون «حُسن حفظ»، توانایی شرکت کنندگان در آزمون در تلفظ عربی صحیح و متمایز حروف و حرکات نیز مورد ارزیابی قرار می گیرد.

درک معنا: در مقاطع چهارم و بالاتر، علاوه بر آزمون «حسن حفظ» و «فصاحت»، شرکت کنندگان در آزمون باید در بخش «درک معنا» نیز حد نصاب لازم را کسب نمایند.

بدین منظور در هر یک از این مقاطع از عبارات و آیات اجزای همان مقطع بر مبنای واژگان پُرکاربرد قرآن کریم - به تناسب هر مقطع - سؤال هایی از سوی ممتحن حُسن حفظ، به صورت «شفاهی» مطرح خواهد شد. که قبولی در آزمون و اخذ مدرک عمومی حفظ منوط به کسب حد نصاب نمره در این ماده از آزمون ها نیز خواهد بود.

تبصره: منبع آزمون درک معنا، شامل لغات و عبارات پرکاربرد ترجمه های فارسی قرآن کریم می باشد. در همین خصوص محتوایی از سوی دبیرخانه مرکزی تهیه شده آزمون درک معنا صرفاً از این منبع خواهد بود که بر روی سامانه آزمونهای حفظ عمومی به آدرس hefz.telavat.ir در قسمت آیین نامه ها و مقررات قرار دارد.

ضوابط ارزیابی و حد نصاب های قبولی در آزمون های حفظ عمومی به تفکیک مواد سه گانه آزمون					
مقطع	رشته	تعداد سؤال	حد نصاب هر بخش		
			حُسن حفظ (از ۱۰۰ امتیاز)	فصاحت (از ۲۵ امتیاز)	درک معنا (از ۲۵ امتیاز)
اول	۱ جزء	۲	۸۵	---	---
دوم	۲ جزء	۲	۸۵	---	---
سوم	۳ جزء	۲	۸۵	---	---
چهارم	۵ جزء	۲	۷۰	۱۰	۱۵
پنجم	۷ جزء	۳	۷۰	۱۰	۱۵
ششم	۱۰ جزء	۳	۷۰	۱۰	۱۵
هفتم	۱۵ جزء	۵	۷۰	۱۰	۱۵
هشتم	۲۰ جزء	۷	۷۰	۱۰	۱۵
نهم	۲۵ جزء	۸	۷۰	۱۰	۱۵
دهم	۳۰ جزء	۱۰	۷۰	۱۰	۱۵

نکات حائز اهمیت :

۱. در مقاطع اول تا سوم حد نصاب قبولی، کسب امتیاز ۸۵ از ۱۰۰ می باشد.
۲. شرط قبولی در مقاطع چهارم تا دهم -علاوه بر کسب حدنصاب هر یک از رشته‌های (حسن حفظ، فصاحت و درک معنا) - کسب امتیاز ۱۰۰ از ۱۵۰ می باشد.
۳. هر یک از سؤالات حسن حفظ مشتمل بر ۸ سطر از مصحف ۱۵ سطری با رسم الخط «عثمان طه» می‌باشد.
۴. سؤالات بخش درک معنا (از محفوظات حافظ) در هر مقطع، تعداد ۵ سؤال ۵ نمره‌ای می‌باشد.
۵. انصراف از پاسخگویی به یک سؤال به معنی ثبت نمره صفر یا مردودی در آن رشته خواهد بود.

نکات مربوط به هدایت حافظ

۱. لازم است عبارت ابتدایی هر سؤال به میزانی که برای حافظ قابل تشخیص باشد، تلاوت شود.
۲. ذکر شماره صفحه از سوی ممتحن ضروری است.
۳. در سؤالاتی که از ابتدای سوره آغاز می‌شود ذکر نام سوره توسط ممتحن کفایت نموده و به تلاوت عبارت ابتدایی سوره توسط ممتحن، نیازی نیست.
۴. اگر حافظ در ابتدا یا خلال آیه پس از مکث، موفق به ادامه تلاوت نشود، ممتحن عبارت بعدی را تلاوت می‌کند و در ستون کلمات کسر امتیاز می‌شود.
۵. در صورت اتمام سؤال در خلال آیه، تلاوت حافظ در اولین موضع وقف، قطع می‌شود؛ مگر آنکه تلاوت برای رسیدن به محل وقف مناسب، طولانی شود.
۶. در اشتباهات مربوط به کلمه، کلمات و آیات، ممتحن تنها یک‌بار تذکر می‌دهد و در صورت تصحیح نکردن حافظ، ممتحن آن را تصحیح می‌کند.
تذکر ۱: اگر یک حرف یا اعراب در یک کلمه تغییر کند نیازی به تذکر از سوی ممتحن نیست
تذکر ۲: برای تذکر اشتباهات در کلمه، عبارت و آیات، ممتحن تا قبل از کلمه یا عبارت اشتباه را تلاوت می‌کند. ولی در صورت مکث، ممتحن نباید قسمت قبلی را تکرار کند.
۷. اگر حافظ در ابتدای سؤال مکث کند و مشخص شود که نمی‌تواند تلاوت نماید، ممتحن ابتدا باید عبارت خوانده شده را مجدد قرائت کند و در صورت عدم یادآوری حافظ عبارت جدید و امتیاز آن را کسر می‌نماید.
۸. ممتحن نباید اشکالات حافظ را پیش از اولین وقف به او متذکر شود؛ مگر آن که تلاوت تا محل مناسب برای وقف، طولانی باشد.
۹. اگر حافظ در ابتدای سوره‌ای که دارای حروف مقطعه است، سوره دیگری را تلاوت نموده و وقف کند، ممتحن صبر می‌کند تا عبارت بعد نیز تلاوت شود تا بتواند نوع اشتباه (کلمه، عبارت یا انتقال به دور) را تشخیص دهد.
۱۰. در مواردی که نیاز است یک عبارت توسط ممتحن تلاوت شود، میزان تلاوت باید به اندازه یک سطر باشد. به‌عنوان مثال در مورد آیات کوتاه جا افتاده که مجموع آن‌ها کمتر از یک سطر است، تمام آیات در هدایت خوانده می‌شوند.

نحوه امتیازدهی بخش صحت حفظ (۱۰۰ امتیاز)

❖ موارد کلی

- ۱- مبنای اصلی در بخش صحت حفظ، ظاهر و رسم الخط کلمات است؛ به عنوان مثال، «فِیاً» و «یَقُومُ» هر کدام یک کلمه و «فِی ما» و «یاقُومُ» هر کدام یک عبارت به حساب می آیند.
- ۲- اشتباهات حافظ در یک نفس مجموعاً یک اشتباه محاسبه می شود.
- ۳- در صورتی که حافظ در تلاوت مجدد موضعی که توسط ممتحن تصحیح شده است، مرتکب اشتباه شود، اشتباه او محاسبه نمی شود.
- ۴- اشتباه در اشتباه باعث کسر امتیاز مجدد نشده و یک اشتباه محسوب می شود، به عنوان مثال اگر انتقال به نزدیک یا دور رُخ دهد و حافظ در کلمات همان آیه ای که به اشتباه منتقل شده نیز اشتباه تلاوت کند، تنها امتیاز انتقال از او کسر می شود و اشتباه دوم لحاظ نمی شود. این بند در خصوص اشتباه در کلمه نیز صدق می کند.
- ۵- چنانچه حافظ پس از تذکر ممتحن، مرتکب اشتباه دیگری در تلاوت شود، صرفاً اشتباه اول ملاک کسر امتیاز است و کسر امتیاز آن در ستون عدم تصحیح اشتباه اول درج خواهد شد.
- ۶- اگر حافظ پس از اشتباه و قبل از تذکر ممتحن برای تصحیح اشتباه خود، قطعه تلاوت شده را مجدداً تلاوت کند و مرتکب اشتباه دیگری شود، ملاک کسر امتیاز، اشتباه بزرگ تر خواهد بود؛ مثلاً اگر حافظ ابتدا به آیات دور منتقل شود سپس برای تصحیح به آیه نزدیک منتقل شود، انتقال به آیات دور برای وی منظور خواهد شد.
- ۷- چنانچه ممتحن در حین تلاوت حافظ متوجه اشتباه او نگردد و قبل از اتمام تلاوت آن سؤال متوجه خطای خود شود، درخواست تکرار تلاوت موضع اشتباه را می نماید و چنانچه تلاوت به پایان رسیده، در ستون تصحیح با تذکر همان اشتباه کسر امتیاز صورت می گیرد. همچنین در مواقعی که ممتحن سهواً به جای تذکر اشتباه، صحیح آن را تلاوت نماید، در ستون تصحیح با تذکر کسر امتیاز آن صورت می گیرد.
- ۸- چنانچه در پایان سطور تعیین شده سؤالی، تنها یک کلمه ابتدایی آیه بعدی مانده باشد و حافظ به آیه دیگری منتقل شود، فقط نمره منفی اشتباه کلمه محسوب شده و امتیاز منفی برای انتقال منظور نمی شود.
- ۹- اگر حافظ، سؤالی را پاسخ ندهد مردود شده تغییر سؤال، ممنوع است.
- ۱۰- حداکثر امتیاز منفی در یک سؤال در هر مقطع حاصل تقسیم ۱۰۰ بر تعداد سؤالات است.

جدول موارد کسر امتیاز در بخش حسن حفظ

الف) اشتباه در حرکات و حروف (حذف، اضافه، جابجایی و تغییر)	تصحیح نکردن حافظ: کسر ۰/۵ امتیاز	
	تبدیل حرکت کوتاه به کشیده غیر همجنس: کسر ۱ امتیاز	
* منظور از حرف در این بخش، حروف الفبا است و کلماتی که در دستور زبان عربی حرف تلقی می‌شوند، نظیر (حَیٌّ، اِلٰی، عَن) را شامل نمی‌شود و کسر امتیاز بروز اشکال در این‌گونه کلمات، در ستون کلمه صورت می‌پذیرد. * اگر حرکت کوتاه به حرکت کوتاه دیگر تبدیل شود، به ازاء هر تبدیل حرکت، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «عِبَادٌ» به «عِبَادُ»، «أَنْتَ» به «أَنْتِ». * اگر حرکت کشیده به حرکت کشیده دیگری تبدیل شود، به ازای هر تبدیل حرکت، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «إِنَّمَا» به «إِنَّمَا»، «تَأْتُوا» به «تَأْتَا». * اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، (۰/۵) امتیاز کسر خواهد شد؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالَا»، «رَبِّي» به «رَبِّ» و بالعکس. * اگر سکون به حرکت کوتاه یا حرکت کشیده یا بالعکس تبدیل شود، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «هُمْ» به «هُمَا»، «عَلَيْكُمْ» به «عَلَيْكُم»، «هُمْ» به «هُم»، «كَيْسًا» به «كَيْسَا» و بالعکس. * اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده غیر هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، (۱) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالُوا»، «قَاتُوا» به «قَاتِ»، «كَيْبَاهَا» به «كَيْبَاهُ». * اگر تشدید، حذف یا اضافه شود (۰/۵) امتیاز کسر خواهد شد. * یک حرف در ضمائر، یک حرف در موصولات، حرف مضارعه و موارد مشابه، هنگام تبدیل و تغییر به‌عنوان حرف تلقی می‌شوند؛ مانند تبدیل «مِنْهُمْ» به «مِنْكُم»، «مِنْهُ» به «مِنْكَ»، «إِلَيْيَ» به «إِلَيْ»، «تَغْفِرُ» به «تَغْفِرُ». * هر حرف به همراه حرکت خود، مجموعاً یک حرف حساب می‌شود و فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «مِنْكَ» به «مِنْهُ» و بالعکس. * اگر در یک کلمه، دو حرف، دو حرکت یا یک حرف و یک حرکت اشکال پیدا کند، کسر امتیاز در ستون کلمه انجام می‌شود؛ مانند تبدیل «ضَرَبَ» به «ضَرِبَ» و یا تبدل «بِقَادِرٍ» به «قَادِرٍ». تذکر ۱: مواردی از قبیل وقف به حرکت، وصل به سکون، اشتباه در اشباع یا عدم اشباع ضمیر مانند اشباع در «بِرْضَةٍ» و عدم اشباع در «فِيهِ مَهَاتَا»، تبدیل حرکت خارج از طریق مورد قرائت مانند «صَغُفٌ» و «صَغُفَا» هر کدام باعث کسر (۰/۵) امتیاز توسط ممتحن حُسن حفظ می‌شود. تذکر ۲: در مواردی که قرائت حافظ به دلیل تغییر در مخرج حرف نظیر «تَأَلَّمُونَ» به «تَعَلَّمُونَ» و بالعکس یا نارسایی در تلفظ آن دارای ابهام باشد یا فرش الحروف روایت حفص در «يَضُطُّ»، «يَضُطَّةً»، «الْمَضِيطُّونَ»، «بِمَضِيطٍ»، اشمام «لَا تُؤْمِنُ»، اماله «مَجْزِيهَا»، سکت‌های چهارگانه و ادغام‌های خاص رعایت نشود، امتیازی کسر نمی‌شود.		

ب) اشتباه در یک کلمه (حذف، اضافه، جابجایی و تغییر)	۱- تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ امتیاز	مواردی که در قرآن کریم به صورت ترکیبی از حروف و کلمه یا دو یا چند کلمه آمده با توجه به رسم الخط قرآن، در این آیین نامه به منزله یک کلمه محسوب می‌شود؛ مانند فَلْيَتَلَوْنِ، فَسَيَكْفِيكُمْ، فَاسْمِعْنَا كَوْه.
	۲- تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۵ امتیاز	* اگر در جابه‌جایی حروف، ریشه کلمه تغییر کند، کسر امتیاز در بخش کلمه صورت می‌گیرد؛ مانند تبدیل «تَعْمَلُونَ» به «تَعْمَلُونَ»، «نَصِير» به «بَصِير».
	۳- تصحیح نکردن حافظ: کسر ۱ امتیاز	* اضافه یا کاستی «یک حرف و یک کلمه» کنار هم در امتیازدهی به منزله یک کلمه محاسبه می‌شود و کسر امتیاز مربوط به آن در ستون کلمه لحاظ خواهد شد؛ مانند: «هَذِهِ اَنْعَامٌ وَحَزْثٌ» به جای «وَقَالُوا هَذِهِ اَنْعَامٌ وَحَزْثٌ» و بالعکس. * * هریک از حروف مقطعه (تک‌حرفی یا بیشتر) یک کلمه محسوب می‌شود و اختلال در کل یا بعضی از حروف آن، موجب کسر امتیاز در ستون کلمه می‌گردد. تذکر: در ابتدای سوره شوری، هر یک از «م» و «عَسَقَ» یک کلمه محسوب می‌شوند. * جابجایی دو کلمه با هم تنها در جایی که دو کلمه پیوسته و بدون هیچ فاصله‌ای باشند در ستون کلمه محسوب می‌شود؛ مانند تبدیل «وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ» به «وَاللّٰهُ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ». * در صورتی که کلمه‌ای به جای حرفی خوانده شود و یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون کلمه لحاظ می‌گردد.
ج) اشتباه در کلمات (حذف، اضافه، جابه‌جایی و تغییر)	۱- تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ امتیاز	* منظور از کلمات، بیش از یک کلمه تا حداکثر یک سطر است؛ مانند «وَالْمُجَاهِدُونَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ» به جای «وَالْمُجَاهِدُونَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ»، «وَاللّٰهُ خَيْرٌ يَّا تَعْمَلُونَ» به جای «وَاللّٰهُ يَّا تَعْمَلُونَ بِصِر».
	۲- تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۷۵ امتیاز	* جابجایی یک کلمه با یک عبارت مانند تبدیل «وَاللّٰهُ يَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ» به «وَاللّٰهُ خَيْرٌ يَّا تَعْمَلُونَ» و یا جابجایی دو کلمه که بین آن حرف یا کلمه یا کلمات دیگری است مانند تبدیل «نَقْعًا وَاَضْرًا» به «ضَرًا وَاَنْعَامًا» باعث کسر امتیاز در ستون کلمات خواهد شد. * بَسْمَلَه در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است. * در صورتی که کلمه‌ای به جای عبارت خوانده شود یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون عبارت لحاظ می‌گردد.
	۳- تصحیح نکردن حافظ: کسر ۱/۵ امتیاز	* اگر حافظ پس از طرح سؤال از سوی ممتحن قرائت خود را پس از استعاذه و بسمله آغاز کند سپس از ممتحن بخواهد که سؤال را تکرار کند در بخش کلمات از او کسر امتیاز می‌شود.

(د) عدم رعایت ترتیب آیات و جابه‌جایی آن‌ها

تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کس ۱ امتیاز تصحیح فوری توسط حافظ: کسر «۰/۲۵» آیه باشد: امتیاز اگر جالفنادگی و یا برگشت به قبل در حد یک	* در انتقال به آیات قبل، چنانچه حافظ بعد از تلاوت آیه‌ای، آیه قبل آن را تلاوت نماید مثلاً بعد از تلاوت آیه بیستم سوره‌ای آیه نوزدهم را تلاوت کرد انتقال در حد یک آیه است؛ و اگر ماقبل آن را تلاوت کرد انتقال بیش از یک آیه محسوب می‌شود. * چنانچه حافظ پس از تلاوت آیه‌ای به ابتدای همان آیه برگردد، اصل بر آن است که قصد تکرار دارد. مگر آن‌که قرینه‌ای مانند طولانی بودن آیه وجود داشته باشد؛ در این صورت عبارت محسوب خواهد شد. * منظور از انتقال به آیه یا آیات قبل یا بعد، فقط در مورد ابتدای آیات است و در صورت ایجاد اشتباه در خلال آیه، انتقال محسوب نمی‌شود و در ستون کلمات کسر امتیاز خواهد شد.
تصحیح نکردن حافظ: کسر «۳» امتیاز تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر «۱/۵» امتیاز تصحیح فوری توسط حافظ: کسر «۰/۲۵» امتیاز اگر جالفنادگی یا برگشت به قبل بیش از یک آیه باشد:	* اگر حافظ در خلال آیاتی که ابتدای آن‌ها حداقل در حد دو کلمه اول آیه باهم مشابه است، دچار اشتباه شود، کسر امتیاز در ستون کلمات انجام خواهد شد؛ مانند قرائت «اللَّهُ الْبَرُّ خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعُفٍ...» به جای «اللَّهُ الْبَرُّ يُرْسِلُ الرِّيحَ...» * جا انداختن آیه و یا آیات در حد یک سطر یا کمتر از یک سطر، باعث کسر امتیاز در ستون کلمات می‌شود. * چنانچه مجموع آیات کوتاه جالفتاده، بیش از یک سطر باشند، انتقال به دور محسوب می‌شود. * اگر حافظ یک آیه بیش از یک سطر را تلاوت نکند و ممتحن تمام آیه را کمک کند، به ازای هر سطر «۱/۵» امتیاز کسر می‌شود.

▪ **ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «فصاحت» (۲۵ نمره):**

ردیف	نوع اشتباه	کسر امتیاز (پار اول)	کسر امتیاز (در صورت تکرار)	سقف کسر امتیاز
۱	تلفظ صحیح صداهای کوتاه و کشیده	۰/۲۵	۰/۲۵	برای همه صداها حداکثر ۲/۵ نمره منفی
۲	تبدیل کامل حروف زیر به حرف دیگر و یا بالعکس (ث - ح - ذ - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - و)	۰/۵	۰/۲۵	به ازاء هر حرف حد اکثر ۲ نمره منفی

تذکر مهم: در این بخش تمامی سؤالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و حد نصاب قبولی، کسب امتیاز ۱۰ از ۲۵ می‌باشد.

موارد کسر امتیاز:

۱ - فصاحت حرکات: (تلفظ عربی حرکات)

اگر حافظ در طول تلاوت، صدای علامت‌های فتحه، کسره و ضمه را فارسی اداء کند یعنی حالت عربی را رعایت نکند و یا در کشش الف مدی مانند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ» حرف «يَا» در اصطلاح، پُر حِجَم (به مانند فارسی) خوانده شود، به تشخیص داور برای هر مورد ۰/۲۵ و حداکثر تا ۲/۵ نمره کسر می‌گردد.

۲ - تلفظ صحیح حروف (صفات و مخارج حروف)

اگر حرفی بطور کامل (بعلت عدم رعایت مخرج، صفت و یا هر دو) تبدیل به حرف دیگر شود (مانند: تبدیل حرف «همزه» به «عین» و بالعکس و یا حرف «حاء» به «هاء» و بالعکس و)، به ازای هر مورد تبدیل، ۰/۵ نمره و در صورت تکرار هر مورد، ۰/۲۵ نمره کسر می‌گردد و برای هر حرف، به طور جداگانه در طول تلاوت، حداکثر ۲ نمره کسر می‌گردد (یعنی برای حرف «عین» تا ۲ نمره و برای حرف «همزه» تا ۲ نمره و...).

تبصره ۱- در صورت نقص در اداء صفات یا مخارج حروف نمره ای کسر نمی‌گردد. (به شرط عدم تبدیل حرفی به حرف دیگر)

تبصره ۲- اگر تبدیل حرفی به حرف دیگر ناشی از حُسن حفظ باشد، مانند: «وَقَالَ» خوانده شود «قَالَ» و بالعکس، کسر نمره در اینگونه موارد در بخش حُسن حفظ بوده و در بخش تجوید نمره ای کسر نمی‌گردد.

ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «درک معنا» (هر سؤال ۵ امتیاز):

- ۱- در هر مقطع آزمون درک معنا ۵ سؤال ۵ نمره‌ای پرسیده می‌شود که حد نصاب قبولی کسب امتیاز ۱۰ می‌باشد.
- ۲- سؤالات درک معنا باید بر اساس جزوه طراحی شده از سوی دبیرخانه پرسیده شود. (این جزوه از طریق سامانه hefz.telavat.ir) قابل دریافت است)
- ۳- عبارات مربوط به سؤالات درک معنا می‌بایست از همان عبارات سؤالات بخش حُسن حفظ، به صورت شفاهی طرح گردد.
- تذکره: به جهت رعایت تمرکز حافظ در پاسخگویی به سؤالات حُسن حفظ، ضروری است سؤالات درک معنا پس از اتمام سؤالات حُسن حفظ طرح گردد.**
- ۴- محل درج امتیاز رشته درک معنا در فرم جداگانه پیش بینی شده است.
- ۵- چنانچه فقط بخش یا بخش‌هایی از پاسخ، صحیح باشد، میزان کسر امتیاز بنا به تشخیص ممتحن خواهد بود. بدین نحو که حافظ به چه میزان از سؤال پاسخ اشتباه داده است به همان نسبت از نمره حافظ کسر می‌گردد. برای مثال اگر حافظ نتواند به نیمی از سؤال پاسخ دهد، ۲/۵ نمره از او کسر می‌شود.
- ۶- امکان جایگزینی در سؤالات درک معنا وجود نخواهد داشت.
- ۷- حداکثر مدت زمان لازم برای پاسخگویی به هر سؤال درک معنا، یک دقیقه می‌باشد.

تذکره: پیوستگی و ناپیوستگی اجزاء و سُر در آزمون:

- ۱- در مقطع اول (حفظ یک جزء) مجموع سوره‌ها یا صفحات غیرمتوالی از سراسر قرآن به اندازه حجم یک جزء قرآن کریم (۲۰ صفحه) قابل قبول خواهد بود که در مجموع ۱۶ سطر از حافظ پرسیده می‌شود.
- ۲- آزمون‌های دو جزء و بالاتر پیوسته یا ناپیوسته (حداکثر در دو بخش متوالی و پیوسته) خواهد بود. به طور مثال چنانچه داوطلبی در رشته دو جزء ناپیوسته شرکت نموده، ضرورت دارد محفوظات خود را صرفاً در دو بخش که هریک پیوسته هستند، ارائه نماید.

فرم های ارزیابی آزمونهای فصاحت و درک معنا
«ویژه طرح آزمونهای حفظ عمومی»

نام و نام خانوادگی حافظ : کد ملی:
استان :

فرم ارزیابی فصاحت (۲۵) امتیاز			
عنوان	توضیح اشکالات	جمع نمره منفی	
تلفظ صحیح حروف سقف کسر امتیاز برای هر حرف (۲-) نمره			
فصاحت حرکات سقف کسر امتیاز برای کل صداها (۵,۲-) نمره			
امتیاز نهایی به حروف : امتیاز نهایی به عدد :			
فرم ارزیابی درک معنا (۲۵) امتیاز			
کد سؤال (جزوه درک معنا)	توضیح اشکالات	نمره منفی	جمع امتیاز (از ۵)
جمع امتیازات منفی			
امتیاز نهایی به حروف : امتیاز نهایی به عدد :			

فرم ارزیابی حسن حفظ (۱۰۰ امتیاز)

نام و نام خانوادگی حافظ:																		استان:			شهرستان:			نام مرکز آزمون:			تاریخ آزمون:		
ردیف	سوالات			اشتباه حرفی اعرابی	اشتباه کلمه‌ای			اشتباه در عبارات			جا انداختن آیه			جا انداختن آیات			جمع امتیازات منفی												
	صفحه	شماره	پاره		تصحیح فوری	تصحیح با تذکر	عدم تصحیح	تصحیح فوری	تصحیح با تذکر	عدم تصحیح	تصحیح فوری	تصحیح با تذکر	عدم تصحیح	تصحیح فوری	تصحیح با تذکر	عدم تصحیح													
				۰/۵	۰/۲۵	۰/۵	۱	۰/۲۵	۰/۷۵	۱/۵	۰/۲۵	۱	۲	۰/۲۵	۱/۵	۳													
۱																													
۲																													
۳																													
۴																													
۵																													
۶																													
۷																													
۸																													
۹																													
۱۰																													

نام و نام خانوادگی ممتحن

امضاء

تاریخ